

Domstolsadministrasjonen

Sendt elektronisk

Dato: 23. april 2020

Vår ref.: 298332

Advokatforeningens innspill til Domstolsadministrasjonens nasjonale veileder for smittetrygge rettsmøter

1 INNLEDNING

Advokatforeningen ønsker med dette brevet å bidra med innspill til Domstolsadministrasjonens arbeid med utarbeidelse av en nasjonal veileder for smittetrygge rettsmøter under covid-19 pandemien.

I utarbeidelsen har Advokatforeningen fått innspill fra foreningens medlemmer. Tilbakemeldingene viser at erfaringene fra både fysiske og digitale rettsmøter i stor grad er positive. Vi takker Domstolsadministrasjonen for en rask og god omstillingsprosess. Spesielt har den raske bruken av videoteknologi begrenset antall saker som har blitt avlyst eller utsatt.

Advokatforeningen ble muntlig orientert av Domstolsadministrasjonen om utarbeidelsen av en nasjonal veileder for smittetrygge rettsmøter, og ble bedt om å komme med innspill. Først på formiddagen 23.04.2020 ble vi oversendt utkast til smitteveileder og ble da gjort oppmerksom på at denne utelukkende gjelder fysiske rettsmøter. Advokatforeningens innspill under, i tråd med tilbakemeldinger fra våre medlemmer, gjelder både fysiske og digitale rettsmøter, og kombinasjonen av disse. Vi mener det er nødvendig at Domstolsadministrasjonen også vurderer innspillene som faller utenfor den oversendte smitteveilederen.

Da arbeidet med en nasjonal veileder snart skal ferdigstilles, behandles Advokatforeningens innspill kortfattet og punktvis. Foreningens generelle innspill behandles i punkt 2. I punkt 3 behandles innspill til henholdsvis fysiske og digitale rettsmøter.

2 GENERELLE INNSPILL

- Advokatforeningen er positive til utarbeidelse av nasjonale retningslinjer for smittetrygge rettsmøter. Dette vil bidra til mer forutberegnelighet for rettens aktører, og gjøre det enklere å overholde reglene.
- Muntlighetsprinsippet, gjennomført ved fysiske rettsmøter, må ikke vike som den klare hovedregel. Beslutning om rettsmøte over videolink må baseres på smittevern hensyn, ikke ressursmangel. Det er derfor viktig at domstolene organiserer sin virksomhet slik at dommer er tilgjengelig for deltakelse i

fysisk rettsmøte når dette er forsvarlig. Spesielt i straffesaker er fysiske rettsmøter en viktig rettsikkerhetsgaranti, digitale møter bør derfor bare gjennomføres når smittevern hensyn gjør dette strengt nødvendig.

- Erfaringen med digitale rettsmøter har stort sett vært positiv. Tilbakemeldingene fra foreningens medlemmer viser at det først og fremst er de mindre sakene som egner seg for digitale møter. Dette gjelder både sivile saker og straffesaker. Saker med mange parter, omfattende dokumentbevis og vitneførsel, eller hvor faktum er komplekst eller er bestridt, bør i størst mulig grad avholdes i fysiske møter. Retten bør tungt vektlegge advokatenes innspill i den enkelte sak.
- Isolasjon i fengsel grunnet covid-19 bør som hovedregel gi isolasjonsfradrag for siktede, da isolasjonen ikke vil være selvforskyldt, jf. HR-2018-1261-A.

3 INNSPILL TIL DE SPESIFIKKE MØTEFORMAT

3.1 Innspill til fysiske møter

- Domstolene bør ha på plass rutiner i tråd med nasjonale smittevernregler og anbefalinger. Om det praktisk lar seg gjøre bør den enkelte domstol utarbeide dette i samråd med helsemyndighetene. Disse reglene må kommuniseres til alle rettens aktører i god tid før rettsmøtet. Aktørene bør før rettsmøtet være kjent med rutinene for adkomst til domstolen, og for opphold i domstolens lokaler og i rettssalen.
- Retten bør før rettsmøte få avklart om noen av aktørene har symptomer på covid-19 slik at møtet utsettes eller andre tiltak iverksettes.
- Advokatforeningen har både gjennom media og gjennom innspill fra medlemmene blitt kjent med situasjoner hvor det under eller i etterkant av rettsmøte har blitt kjent at en eller flere av aktørene viser symptomer eller har testet positivt på covid-19. Advokatforeningen mener det er nødvendig å utarbeide retningslinjer for hvordan aktørene skal forholde seg i en slik situasjon, i tråd med gjeldende smittevernregler. Plikt for aktørene å teste seg for covid-19? Skal aktørene avstå fra å møte i andre fysiske rettsmøter? Hva kreves av friskmelding for å kunne stille i retten etter påvist covid-19?
- Det er viktig at informasjonen om smitteverntiltak når ut til alle rettens aktører på et forståelig språk i forkant av rettsmøtet. Bruk av tolk kan være nødvendig om informasjonen ikke foreligger på det aktuelle språket.
- I rettsmøte bør dommer ha et overordnet ansvar for at smittevernregler overholdes. Dette gjelder også ved befarings. I dette ligger at dommer må være kjent med og håndheve gjeldende regler og råd fra domstolen og smittevernmyndighetene. For eksempel må dommer være bevisst på at covid-19 også smitter via gjenstander.

3.2 Innspill til digitale rettsmøter

- Advokatforeningen er kjent med at flere tingretter har utvidet området for forsvareroppnevninger ved digitale rettsmøter. Dette er positivt og burde inntas i en nasjonal veileder. I tilståelsessaker, og andre saker uten forsvarer etter straffeprosessloven, bør retten oppnevne forsvarer i alle saker som behandles som fjernmøter.
- Domstolen bør dekke reiseutgifter slik at tolk kan sitte sammen med siktede under fjernmøte. Skurring i lyd og bilde vanskeliggjør presis oversettelse.
- Prinsippet om offentlige rettsmøter bør ikke vike under den pågående situasjonen. Domstolsadministrasjonen må utrede muligheten for at alle digitale rettsmøter som ikke oppfyller kravene til å gå for lukkede dører, er åpne for deltakelse fra allmennheten.

- Dommer bør ha et overordnet ansvar for at det digitale rettsmøte gjennomføres på en forsvarlig måte. Dette innebærer blant annet å gjennomgå lydvettinger før rettsmøtet starter. Her er den viktigste regelen at bare den part som snakker bør ha mikrofonen på. Dommer må også være oppmerksom på at nett-forbindelsen kan svikte, og at dette kan oppleves forskjellig hos partene. Dommer bør derfor oppfordre partene til å si ifra om man har vanskeligheter med å se eller høre rettens øvrige aktører.
- Mange advokatkontor har begrenset med plass og møterom til å avholde fjernmøter. Når flere advokater ved samme kontor har samtidige rettsmøter, kan det bli vanskelig for alle advokatene å delta i rettsmøte samtidig. Her må retten utvise fleksibilitet hva gjelder tidspunktet for gjennomføringen av møtet.
- Retten må ta også forsikre seg om at rettsmøter per video fra advokatens kontor, gjennomføres på en smittevernmessig god måte. Det er ikke alle advokatkontorer som har tilstrekkelig med digitalt utstyr til at for eksempel både advokat, klienten og eventuelt tolk kan delta på rettsmøtet via videolink og samtidig ha tilstrekkelig avstand på advokatens kontor. Vi har allerede fått tilbakemelding fra advokatfirmaer som har flere advokater som har hatt rettsmøter på samme tidspunkt, der dette er blitt et problem.

Jens Johan Hjort

Vennlig hilsen

Merete Smith

Saksbehandler: Armin Khoshnewiszadeh
akh@advokatforeningen.no